

Розроблена концепцію контролінгу в управлінні витратами підприємств виноробного виробництва як сукупність взаємопов'язаних елементів управлінського процесу формування і використання витрат підприємства. Запропонована концепція спирається на такі елементи, які дозволяють поєднати методи та інструменти контролінгу в управлінні витратами підприємств виноробного виробництва і охоплює перспективні моменти розвитку підприємства. Концепція дозволяє аналізувати, оцінювати, контролювати сучасний стан витрат виробництва і своєчасно виявляти невідповідні показники їх формування.

Список використаної літератури

1. Бочаров В. В. Коммерческое бюджетирование / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2003. - 384 с.
2. Дайле А. Практика контроллинга / А. Дайле, пер. с нем. под ред. и с предисл. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 336с.
3. Панков В. А. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / В. А. Панков, С. Я. Єлецьких, Н. М. Михайличенко; Донбаська держ. машинобуд. акад. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 109 с.: іл.- Бібліогр.: с.105-109.
4. Попченко Е. Л. Бизнес-контролинг / Е. Л. Попченко, Н. Б. Ермаков. - М. : Альфа-Пресс, 2006. - 288 с.

УДК 65.011.47:631.117.4

ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ НА НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СПРЯМУВАННЯ

*Голишевська Л.В., асистент кафедри обліку та аналізу
Вінницький національний аграрний університет*

The concept of organization of analytical work on agricultural enterprises is considered. The order of organization of analytical service is analysed, its basic forms and types of organizational structure are certain. The basic stages of analytical work are selected.

Рассмотрено понятие организации аналитической работы на научно-исследовательских предприятиях аграрного направления. Проанализирован порядок организации аналитической службы, определены ее основные формы и типы организационной структуры. Выделено основные этапы проведения аналитической работы.

Вступ. Організація аналітичної роботи - це система раціональних координованих дій, спрямованих на комплексне вивчення господарської діяльності підприємства та його окремих структурних підрозділів. Вона включає підготовчий, основний або аналітичний та заключний етапи економічного аналізу. Відсутність аналізу або його формальне проведення на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування, пов'язані, у першу чергу, зі зниженням зацікавленості в його результатах.

Проте, доходи підприємства збільшуються не за рахунок підвищення цін на вироблену продукцію, а завдяки належно зорганізованій системі управління, підвищенню якості продукції,

впровадженню нових технологій тощо. Тому, відсутність ефективного управління, вкрай незадовільний рівень економічної роботи ставить під загрозу економічну безпеку всього підприємства.

Питання щодо організації та проведення економічного аналізу на підприємстві на даний час досить актуальні. Цю проблему висвітлюють в своїх роботах такі вчені-економісти як Білик М.С., Бутко А.Д., Загородній А.Г., Івахненко В.М., Каракоз І.І., Кіндрацька Г.І., Попович П.Я., Самборський В.І., Чумаченко М.Г. та інші. Проте, питання щодо організації та проведення аналізу на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування на сьогодні залишаються відкритими та потребують додаткового вивчення.

Постановка задачі. Метою даної статті є дослідження організації аналітичної роботи на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування, для досягнення якої передбачено виконання наступних завдань:

- розглянути поняття організації аналітичної роботи на науково-дослідних підприємствах;
- дослідити порядок організації аналітичної служби, визначити форми організації та типи організаційної структури аналітичної служби;
- визначити основні етапи проведення аналітичної роботи.

Результати. Поняття «організація» розглядається як комплекс заходів зміст яких полягає в координації дій окремих елементів системи.

Щодо організації економічного аналізу можна зробити висновок, що організація аналізу охоплює значне коло питань, що включають в себе організацію аналітичної служби; організацію технології аналітичного процесу; розробку загальних засад та порядку проведення аналізу; організаційне, методичне, матеріально-технічне забезпечення; загальне керівництво та прийом виконаних аналітичних робіт; розвиток та удосконалення економічного аналізу на підприємстві з метою поліпшення якості управління тощо.

Фактично, організацію розглядають у двох аспектах. З одного боку – як організацію аналітичної служби та забезпечення проведення аналізу. З другого – як організацію аналітичних робіт, що безпосередньо здійснюються при проведенні аналізу (рис. 1).

Складовою організації аналітичної служби є координація, контроль та забезпечення аналізу. Тобто, створена на підприємстві аналітична служба повинна не лише координувати та контролювати роботу виконавців, а й має організаційно, методично, інформаційно та технічно забезпечувати якісне та оперативне проведення аналітичних робіт.

Розглядаючи організацію економічного аналізу як організацію аналітичних робіт, перш за все, треба пам'ятати про комплексний та системний характер аналітичних досліджень. Ці основні принципи аналізу сприяють вивченню та дослідженню всіх елементів системи (підприємства), так як зміна будь-якого з них може спричинити зміну всієї системи, а також дають змогу комплексно оцінювати всі параметри економічних явищ і процесів, їх зміну і розвиток за кількісними і якісними ознаками, враховуючи як основні так і побічні результати. Комплексність та системність організації аналітичних робіт на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування забезпечується через планування, що полягає в складанні комплексного плану організації всієї аналітичної роботи та складанні планів для окремого виду аналізу, що передбачений в комплексному плані.

Рис. 1. Аспекти організації економічного аналізу на підприємстві

Сьогодні виділяють дві форми організації аналізу: централізовану і децентралізовану. При централізованій організаційній формі передбачається утворення спеціалізованого відділу (служби, підрозділу) економічного аналізу. При децентралізованій формі весь комплекс аналітичних робіт розподіляють по загальній структурі управління.

Розподіл аналітичних робіт на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування за суб'єктами аналізу наведено в табл. 1.

При виборі організаційної форми аналізу слід враховувати ряд зовнішніх та внутрішніх факторів: розмір підприємства; структуру управління; рівень конкурентоспроможності підприємства; характер функціональних зв'язків та автоматизації управління; вид діяльності та обсяги виробництва; облікову систему підприємства.

На нашу думку, необхідно виділяти три основних етапи аналітичної роботи: підготовчий, основний (аналітичний), підсумковий (заклучний). При такій структуризації етапи аналітичної роботи співпадають з етапами технології аналітичного процесу та відображають причинно-наслідкову взаємозалежність між ними. Технологія аналітичного процесу передбачає послідовність виконання певних процедур та аналітичних операцій, що формують відповідні етапи: підготовчий, аналітичної обробки (процедурний), заклучний (узагальнюючий).

Проведення аналізу теж можна поділити на три етапи, які взаємопов'язані з етапами технології аналітичного процесу: підготовчий, основний, підсумковий.

На підготовчому етапі складають програму аналізу; уточнюють об'єкти, мету і завдання; визначають виконавців та розподіляють між ними функції; вибирають методику аналізу, конкретні методи дослідження, систему аналітичних та синтетичних показників; фактори, які впливають на зміну показників; порядок формування висновків за результатами аналізу; визначають джерела інформації та вирішують інші питання щодо організації та забезпечення проведення аналізу.

Таблиця 1

**Розподіл аналітичних робіт на науково-дослідних підприємствах аграрного
спрямування за суб'єктами аналізу**

Суб'єкти аналізу	Зміст аналітичної роботи
Економічний відділ	- організація та методичне керівництво роботою відділів з питань аналізу; - розробка плану аналітичної роботи і контроль за його виконанням; - узагальнення результатів аналізу підприємства; - розробка заходів за результатами аналізу.
Бухгалтерська служба	- дослідження основних показників господарської діяльності; - аналіз витрат на виробництво продукції рослинництва, тваринництва та іншої продукції; - визначення собівартості продукції; - аналіз виробництва готової продукції тощо.
Відділ оплати праці	- аналіз рівня організації та нормування праці; - аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами; - визначення рівня продуктивності праці, використання робочого часу та фонду оплати праці.
Агрономічна служба	- аналіз забезпеченості земельними угіддями та ефективність їх використання; - аналіз дотримання строків, обсягів і якості робіт у рослинництві; - аналіз виконання завдань щодо виробництва і якості продукції рослинництва.
Зоотехнічна служба	- аналіз наявності та руху поголів'я тварин; - аналіз рівня продуктивності тварин; - аналіз виробництва та якості продукції тваринництва.
Ветеринарна служба	- аналіз проведення профілактичних робіт на фермах; - вивчення відтворення стада, одержання приплоду; - аналіз дотримання зооветеринарних вимог утримання тварин.
Виробничий відділ	- аналіз виконання плану випуску продукції за обсягом, асортиментом, якістю; - аналіз витрачання матеріальних ресурсів.
Відділ збуту	- аналіз виконання договірних зобов'язань щодо поставок продукції споживачам за обсягом, якістю, строками; - дослідження та оцінка альтернативних ринків збуту.
Відділ постачання	- аналіз своєчасності та якості матеріально-технічного забезпечення виробництва; - аналіз виконання планів поставок пального, насіння, добрив, засобів захисту, кормів тощо; - аналіз стану складських запасів
Інженерно-технічна служба	- аналіз стану експлуатації автомобілів, тракторів, іншої сільськогосподарської техніки та виробничого обладнання; - аналіз виконання графіків ремонту техніки; - аналіз ефективності та раціональності використання техніки; - аналіз використання пального і мастил, запасних частин.

На основному етапі безпосередньо проводиться аналітична робота, в процесі якої реалізується методика аналізу. Він включає в себе систематизацію отриманої інформації, перевірку достовірності даних, аналітичне опрацювання та створення додаткової аналітичної інформації, вивчення напрямків та причини відхилень. На даному етапі відбувається ознайомлення з показниками роботи науково-дослідного підприємства, складаються аналітичні таблиці, проводяться розрахунки основних показників, розраховується вплив факторів і розкриваються причинно-наслідкові взаємозв'язки та взаємозалежності між ними тощо.

На підсумковому етапі систематизуються та узагальнюються результати аналізу. На даному етапі дають оцінку діяльності підприємства, розробляють рекомендації, висновки та пропозиції. Ефективне використання результатів аналітичної роботи потребує належного узагальнення, яке б могло забезпечити повноту оцінок та висновків, своєчасність отримання матеріалів, відповідність їх запитам управління.

Узагальнені результати повинні охоплювати всі сторони дослідження, починаючи з виявлених вигод та невиконаних заходів і закінчуючи інформацією про приховані резерви. Проте, виділення окремих етапів проведення аналізу допомагає не лише організувати та якісно провести аналіз, а й сприяє контролю над якістю та ефективністю виконання аналітичних процедур.

Висновки. Проведення економічного аналізу на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування є предметом уваги керівників та менеджерів. Проте, неефективність його результатів пов'язана з незадовільною організацією аналізу на науково-дослідних підприємствах аграрного спрямування.

Для проведення ефективного та якісного аналізу, перш за все, необхідно створити аналітичну службу, вибрати форму організації аналізу і тип організаційної структури.

Безпосередньо, організація аналітичних робіт вимагає дотримання основних принципів аналізу та потребує послідовного виконання певних процедур. Виходячи з цього, аналітичну роботу доцільно виконувати, розділивши на три етапи: підготовчий, основний, заключний.

На кожному етапі повинні здійснюватися відповідні заходи, які забезпечуватимуть організацію, проведення економічного аналізу та узагальнення аналітичних результатів. Такий порядок організації аналізу та проведення аналітичних робіт забезпечить дослідження всіх аспектів діяльності науково-дослідних підприємств аграрного спрямування, що зумовлені сезонністю сільськогосподарського виробництва; зменшить дублювання показників та виконання однотипних розрахунків; сприятиме дотриманню єдиної методології аналізу, що зумовлює оперативність та якість аналітичних висновків.

Список використаної літератури

1. Бутко А.Д. Теорія економічного аналізу: [підручник]/ Бутко А.Д. – К.: КНЕУ, 2005. – 411 с.
2. Собко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [підручник] / Собко В.В., Завгородній В.П.– К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.
3. Ветрова Н.М. Теорія економічного аналізу: [навч. метод. посібник для самост. вивчення дисц.]/ Ветрова Н.М., Кузьміна Н.В., Токарева Д.Є. – Сімферополь: РІО НАПКС, 2005. – 97 с.
4. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика: [підручник]/ Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г.; за ред. проф. А.Г. Загороднього. – Львів: "Магнолія Плюс", 2006 – 428 с.

УДК [331.2:631.1](477.83)

АНАЛІЗ УМОВ ФОРМУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.Р. Крупа, ст. викладач

Львівський національний аграрний університет

Some actual problems of payment in the agricultural enterprises of region are considered in the article. Dependence of level of wages from major factors and conditions of its formation is analyzed.

В статье рассматриваются некоторые актуальные проблемы оплаты труда в сельскохозяйственных предприятиях региона. Проанализирована зависимость уровня заработной платы от основных факторов и условий ее формирования.